

Başvuru Numarası : 2018 / 2743
Toplantı Tarihi / Sayısı : 27.08.2019 / 96
Karar Numarası : 2019 / 48
Başvuran : S. A.
Adres : A. Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap : A. Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : A. Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuruda, A Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan S. A. isimli mahpus, yaşanan sorunlarla ilgili ceza infaz kurumu yönetimi ile görüşme taleplerine yanıt alınmadığını, diğer koşullarda tutulan farklı terör örgütüne mensup mahpuslarla temasa açık halde bulunmanın yaşamsal risk oluşturduğunu, sosyal ve sportif faaliyetlere katılmadığını, on adet kitap sınırlandırması olduğunu, ziyaret saatleri ile iç ve dış kantinlerdeki ürün çeşidi ve fiyatlarıyla ilgili sıkıntılar yaşandığını, revirden yararlanmadığını iddia etmekte ve söz konusu sorunların çözülmesini talep etmektedir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 30/07/2019 tarih ve 2743 sayı ile kayda alınan dilekçe ile yapılmıştır.

3. Başvuru dilekçesi ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde başvurunun değerlendirilmek üzere Ulusal Önleme Mekanizması Birimine gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Başvuranın iddialarıyla ilgili olarak 6701 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca A Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nden yazılı görüş istenmiştir. Kurum idaresi 26/11/2018 tarihli ve 2018/4441 sayılı yazısı ile görüş bildirmiştir. İhlal iddiasına muhatap kurumun yazılı görüşünde başvuranın iddialarına ilişkin İdari Gözlem Kurulu Kararı, hastane raporları, başvuru sahibi ve koşul arkadaşlarının kendi istekleriyle sportif faaliyetlere katılmadıklarına dair tutulan tutanaklar, kantin satış fiyat listesi, UYAP sisteminden çıktısı alınan ziyaret raporu, aynı koşutta kalan bir başka mahpusa ait açık görüş cd ve cd inceleme raporu yazı ekinde gönderilmiştir.

5. Başvurana, 6701 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca muhatabın yazılı görüşü iletilmiş ve söz konusu görüşe ilişkin olarak başvuran tarafından yazılı beyanda bulunulmuştur.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

Başvuru dilekçesinde ifade edildiği şekliyle ve kurum idaresinin cevabı ile ulaşılan bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir ;

6. Yasa dışı terör örgütü mensubu olmak (PKK) suçundan hükümlü bulunmakta olan başvuran, tutulmakta olduğu A Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda başvuru dilekçesinde ileri

sürmüş olduğu sorunlar nedeniyle mağdur olduğunu ve mağduriyetinin giderilmesini talep ederek kurumumuza başvurmuştur.

7. Başvuranın iddialarıyla ilgili olarak Ceza İnfaz Kurumundan yazılı görüşü istenmiş ve kurum yazılı görüşü ve ekinde, başvuranın iddialarıyla ilgili olarak, Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu tarafından alınmış olan karar metni , iç ve dış kantin fiyat listesi, görüşme tutanakları, sevk yazıları, sağlık fişi, reçete ve muamele raporları, ziyaret raporları, atölye ve kurs faaliyetleri ile ilgili dış yazışmalar ve kurs listeleri gönderilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

8. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "**Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı**" başlıklı 17 nci maddesinde; "Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz." hükmü yer almaktadır.

9. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "**İnfazda Temel İlke**" başlıklı 2'nci maddesine göre "Kanundaki güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar, hükümlülerin; ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, milli veya sosyal köken ve siyasi veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır."

10.5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "**Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler**" başlıklı 6'ncı maddesinin 1 inci fıkrasının göre " hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddi ve manevi koşullar altında çektirilir."

11.20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 17 nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

12. Aynı Kanunun 9'uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun "özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"le görevli olduğu düzenlenmiştir.

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18 inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası uyarınca; "(3) Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi veya mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde de olabilir. Uzlaşma en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar veya açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz. (4) Uzlaşma yoluyla sonuçlandırılmayan başvurular ve incelemeler hakkında ilgili rapora ilişkin müzekkere yirmi

gün içinde Kurula sunulur. Bunun üzerine Kurul, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali yapıp yapılmadığına ilişkin karar verir.”

14.5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “**Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları**” başlıklı 9’uncu maddesi “ (1)Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.

(2) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar ile süresine bakılmaksızın, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek veya bu örgütün faaliyeti çerçevesinde, Türk Ceza Kanununda yer alan;

- a) İnsanlığa karşı suçlardan (madde 77, 78),
- b) Kasten öldürme suçlarından (madde 81, 82),
- c) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan (madde 188),
- d) Devletin güvenliğine karşı suçlardan (madde 302, 303, 304, 307, 308),
- e) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315),

Mahkûm olanların cezaları, bu kurumlarda infaz edilir.

(3) Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usûllerine ısrarla karşı koyanlar bu kurumlara gönderilirler”

15. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “**Hükümlülerin gözlem ve sınıflandırılması**” başlıklı 23. Madde 1.fikrası a, d ve e bendi “(1) Hükümlülerin gözlem ve sınıflandırılması aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Hükümlülerin kişisel özellikleri, bedensel, aklî ve sağlık durumları, suç işlemekten önceki yaşamları, sosyal çevre ve ilişkileri, sanat ve meslek faaliyetleri, ahlâkî eğilimleri, suça bakış açıları, hükümlülük süreleri ve suç türleri belirlenerek, durumlarına uygun infaz kurumlarına ayrılmaları ve bunlara göre saptanacak infaz ve iyileştirme rejimi; gözlem, inceleme ve değerlendirme yöntemiyle çalışan gözlem ve sınıflandırma merkezlerinde veya kapalı ceza infaz kurumlarının bu hizmete ayrılan bölümlerinde yapılır. Hükümlüler, işledikleri suç tiplerine, gösterdikleri eğilimlere, tutum ve davranışları nedeniyle sıkı gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekip gerekmediğine göre yüksek güvenli ceza infaz kurumlarına veya normal güvenli ceza infaz kurumlarına veya açık ceza infaz kurumlarına gönderilirler.

b) Hükümlülerin gözlemleri, gözlem kurulunca kuruma kabul tarihinden başlayarak tek kişilik odalarda yapılır. Ancak kurumun tek kişilik odası bulunmaması veya kısıtlı sayıda olması durumunda tahsis edilmiş özel bölümlerinde de yapılabilir.

c) Ağırlaştırılmış müebbet hapis ve müebbet hapis cezalarına veya iki yıldan fazla süreli hapis cezasına mahkûm olanlar, haklarında uygulanacak rejimi ve gönderilmeleri gereken infaz kurumunu ve bu maksatla kişisel ve sosyal özelliklerini belirlemek için Kanunda gösterilen esaslar uyarınca gözleme tâbi tutulurlar. Gözlem süresi altmış günü geçemez”

16. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "**Hükümlülerin gruplandırılması**" başlıklı 24 üncü maddesi göre "Hükümlüler;

- a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler,
- b) Aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler,
- c) Tehlike hâli taşıyanlar,
- d) Terör suçluları,
- e) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular, Gibi gruplara ayrılırlar. (2) Hükümlüler ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılırlar" .

18.Aynı Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre “Kadınların erkeklerle, hükümlülerin tutuklularla, çocukların yetişkinlerle, örgüt veya çıkar amaçlı örgüt suçluları ile terör suçlularının Kanunda sayılan hâller dışında bir araya gelmelerine ve bağlantı kurmalarına izin verilmez.”

19. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün “İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri” başlıklı 40 ıncı maddesi birinci fıkrasına göre; İdare ve gözlem kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir;

- a) Hükümlülerin suç türlerini belirleyerek, durumlarına uygun kurumlara ayrılmaları ve bunlara uygun olacak infaz ve iyileştirme rejimini saptamak,
- b) Hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek,
- c) Kurumlarda kalmakta olan hükümlüleri gruplandırmak
- d) Hükümlülerin kalmakta oldukları odaları değiştirmek,
- e) Hükümlülerin bireysel olarak, psiko-sosyal yardım servisinde hazırlanan iyileştirme programlarına uyumunu ve sonuçlarını değerlendirmek,
- f) İyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlülerin belirlenmesi ile ilgili karar almak,

g) Tehlikeli hâli bulunan ya da örgüt mensubu olan hükümlülerle ilgili olarak, telefon görüşmeleri ile radyo, televizyon yayınları ve internet olanaklarından yararlanma hakkının kısıtlanmasına karar vermek,

20. 17/06/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri Yönetmeliğinin "**İdare ve gözlem kurulunun görevleri**" başlıklı 8 inci maddesine göre " İdare ve gözlem kurulu, gözlem ve sınıflandırma merkezlerinde veya Bakanlıkça gözlem ve sınıflandırma merkezi olarak ayrılan ceza infaz kurumlarında, kanun ve tüzükle verilen diğer görevlerinin yanında, gözlem ve sınıflandırmayla ilgili olarak sadece aşağıda sayılan görevleri yapar:

- a) Hükümlülerin suç türlerini belirlemek,
- b) Hükümlüleri gruplandırmak,
- c) Durumlarına uygun infaz kurumlarına ayrılmalarına karar vermek,
- d) Uygulanacak infaz ve iyileştirme rejimini saptamak."

21. Aynı yönetmeliğin "**Hükümlülerin gruplandırılması**" başlıklı 22 inci maddesine göre "Hükümlüler, buldukları veya gönderildikleri kurumlarda;

- a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler,
- b) Aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler,

- c) Tehlike hâli taşıyanlar,
- d) Terör suçluları,
- e) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular.
gibi gruplara ayrılırlar."

22. Aynı yönetmeliğin "**Örgütsel durumları nedeniyle gruplandırma**" başlıklı 27 inci maddesine göre ise "Yönetmeliğin 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde belirtilen suçlular ayrıca;

- a) Örgüt lideri olanlar,
- b) Aktif örgüt üyesi olanlar,
- c) Örgütten ayrılanlar,
- d) Tarafsız olanlar,

şeklinde gruplandırmaya tâbi tutulurlar."

23. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "**Kültür ve Sanat Etkinliklerine Katılma, İfade Özgürlüğü**" başlıklı 60'ncı maddesinin 1 inci fıkrasına göre "Ceza infaz kurumlarında, olanaklar elverdiğince, kültürün ve sanatın çeşitli dallarını temsil eden programlar hazırlanır ve hükümlülerin bunlara katılmaları hususundaki usûller düzenlenir."

24. Aynı Kanunun “**Beden Eğitimi ve Boş Zaman Etkinlikleri**” başlıklı 87inci maddesi “ (1) Hükümlünün toplumsal, ruhsal ve bedensel gelişmelerini sağlamak amacıyla fizik ve ruhsal sağlık durumlarının elverdiği ölçüde spor, beden eğitimi ve eğlendirici etkinliklere katılmasına müsaade olunur ve olanaklar ölçüsünde yer ve araç sağlanır.

(2) Açık havada çalışmayan veya kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüye, hava koşulları elverdiği ölçüde, günde en az bir saat açık havada gezinmek olanağı verilir. Bu süre içerisinde bireysel spor da yapılabilir. Kurum dışındaki etkinliklere açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitim evlerinde bulunan hükümlüler katılabilirler.” hükmünü içermektedir.

25. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün, Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler konulu, 22/01/2007 tarih ve 45/1 sayılı Genelgesi’nin, “**Ortak Hükümler**” Başlıklı Bölümünde;

“(1) Hükümlü ve tutuklular işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılarak, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, kendileri için hazırlanmış iyileştirme programları çerçevesinde eğitim, spor, meslek kazandırma ve çalışma ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılırlar. Bu faaliyetler yüksek güvenli kurumlara ile diğer kurumların yüksek güvenli bölümlerinde on kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde yürütülür. Programların süresi ve katılacak hükümlü tutuklu sayısı her programın özelliği, güvenlik koşulları ve kurumun olanakları dikkate alınarak idare ve gözlem kurulunca belirlenir. İyileştirme programlarının amaca aykırı sonuçlar verdiği tespit edilen hükümlü ve tutuklular yönünden bu uygulamaya son verilebilir veya gerekli değişiklikler yapılabilir.

(3) Ortak etkinliklere katılacak hükümlü ve tutukluların gruplandırılması, programların amaca aykırı sonuçlar verdiği tespit edilen hükümlü ve tutuklular yönünden uygulamaya son verilmesi veya gerekli değişikliklerin yapılması hususlarında idare ve gözlem kurulunca karar alınır,

(13) Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır.” denilmektedir.

26. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “**Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri**” başlıklı 71 inci maddesine göre “Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir.”

27. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “**Hükümlüyü ziyaret**” başlıklı83 üncü maddesine göre “Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü

dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir." Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in "**Ziyaret gün ve saatleri**" başlıklı 10 uncu maddesine göre ise "Ziyaret gün ve saatleri ile bir hükümlü veya tutuklunun görüşebileceği ziyaretçi sayısı, kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak, kurumca belirlenir. görüş süresi, yarım saatten az, bir saatten fazla olacak şekilde belirlenemez. Görüş süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletilir." Yine aynı yönetmeliğin "Görüş süresi ve saatleri" başlıklı 17 inci maddesine göre "Açık ziyaretler, bir saatten fazla olmamak kaydıyla 09.00-17.00 saatleri arasında yaptırılır. Ziyaret süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işler."

28. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "**Oda ve eklentilerde bulundurulabilecek kişisel eşyalar**" başlıklı 35 inci maddesine göre "Kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin oda ve eklentilerinde bulundurulabilecekleri veya bulunduramayacakları kişisel eşya, gıda, tıbbî malzeme ve diğer ihtiyaç maddeleri yönetmelikle düzenlenir."

29. 12/07/2005 tarihinde yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumları Kitaplık Yönergesinin "**Oda veya koğuşa verilecek yayın ve süresi**" başlıklı 30 uncu maddesine göre "Oda veya koğuştaki okunmak üzere, kütüphane ve kitaplıklarda bulunan süreli ve süresiz yayınlar, hükümlü ve tutuklulara zimmetle verilir. Verilecek yayın sayısı, kütüphane ve kitaplık hizmetlerini aksatmayacak, oda veya koğuştaki düzenini bozmayacak şekilde, oda veya koğuştaki hükümlü ve tutuklu mevcudu ile kütüphane veya kitaplıkta bulunan yayın sayısı dikkate alınarak eğitim kurulu kararıyla belirlenir. Verilen yayınlar, en çok on beşinci günün sonunda kütüphane veya kitaplığa iade edilir. Bu sürenin bitiminde, sürenin uzatılmasını isteyenlere; yayın adedine, yayına gösterilen ilgiye ve faydalanma maksadına göre kütüphane veya kitaplık sorumlusu tarafından ek süre verilebilir."

30. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmeliğin "**Elektrikli Eşyalar**" başlıklı 9 uncu maddesine göre "Koğuştaki oda ve eklentilerinde, kantinden temin edilmek koşuluyla, bir adet otuz yedi ekran televizyon ile elektrikli su ısıtıcısı, saç kurutma makinesi ve büro tipi buzdolabı ile kurumun bulunduğu coğrafi bölgenin iklim koşulları dikkate alınarak, her koğuştaki veya odada bir adet vantilatör bulundurulmasına izin verilebilir. Ayrıca her hükümlü, kurum kantininden satın almak kaydıyla bir adet kulaklıklılı küçük el radyosu bulundurulabilir. Oda sistemine geçmemiş ceza infaz kurumlarında, koğuştaki durumuna göre, bir adet büyük ekranlı televizyon ile buzdolabı bulundurulmasına izin verilebilir."

B. Uluslararası Hukuk

31. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7 inci maddesine göre; "Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz."

32. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "**İşkence yasağı**" başlıklı 3 üncü maddesine göre; "Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz."

33. CPT'nin "**yüksek güvenlikli birimler başlıklı**" 11. Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf (2001) 16] "32. Özellikle yüksek risk oluşturan tutuklular, ağır gözetim durumlarını telafi edecek şekilde, gözetim birimlerinin sınırları içinde nispeten rahat bir programa tabi olmalıdır. Birimdeki diğer tutuklularla bir araya gelebilmeli ve kendilerine faaliyetler konusunda farklı seçenekler sunulmalıdır. Yüksek güvenlik birimlerinde iyi bir iç ortam yaratmak için özel çaba gösterilmelidir. Amaç, personel ve tutuklular arasında olumlu ilişkiler yaratmak olmalıdır. Bu hem birimde kalanların insanca muamele görmesine, hem de etkili kontrol ve emniyetin ve personel güvenliğinin sağlanmasına yarayacaktır. Yüksek güvenlik biriminde tatminkar bir faaliyet programının bulunması en az normal bölümdeki kadar, hatta daha önemlidir. Böyle bir birimin fanus gibi ortamında yaşamının bir tutuklunun psikolojisi üzerinde yaratacağı olumsuz etkiyi azaltmada bunun önemi büyüktür. Faaliyetler mümkün olduğu kadar çeşitli olmalıdır (eğitim, spor, mesleki değeri olan işler, vs.).

34. Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahına Dair Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları)'nın "**Beden eğitimi ve spor**" başlıklı 21 inci maddesine göre; "(1) Dışarıda çalıştırılmayan her mahpusun, hava koşulları müsaade ettiği zaman günde en az bir saat açık havada uygun bir biçimde beden eğitimi yapmasına imkan verilir. (2) Genç mahpuslara ve fizik durumu itibariyle uygun olan diğer mahpuslara, egzersiz süreleri içinde fiziksel eğitim ile eğlenmeleri için eğitim verilir. Bunun için kendilerine yer, tesis ve araç sağlanır."

35. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları)'nın "**Açık Havaya Çıkma ve Boş Zaman Faaliyetleri**" başlıklı 27. Maddesi 6 ve 7. Paragrafı

"6. Spor, oyunlar, kültürel faaliyetler, özel hobiler ve diğer boş zaman uğraşlarını kapsayan eğlendirici fırsatlar yaratılmalıdır ve mümkün olduğunca mahpusların bu etkinlikleri organize etmelerine izin verilmelidir.

7. Mahpusların egzersiz esnasında ve eğlendirici faaliyetlere katılmaları için birbirleriyle bir araya gelmelerine izin verilmelidir."

36. Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ya da Cezayı Önlenme komitesi (CPT) [AIÖK] 2. Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf (92) 3] "48. Açık havada egzersiz yapma konusunun üzerinde özellikle durulmalıdır. Mahkumların (tercihen genel bir faaliyet programının bir parçası olarak) her gün açık havada en az bir saat egzersiz yapabilmesi şartı, temel bir önlem olarak genel kabul görmüştür. CPT, istisnasız bütün mahkumlara (ceza olarak hücre hapsinde olanlar dahil) her gün açık havada egzersiz yapma imkanı verilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Açık havada egzersiz yapılacak yerlerin makul büyüklükte ve mümkün olduğunca kötü hava şartlarında koruma sağlayacak biçimde olması gerektiği barizdir."

37. CPT'nin "**yüksek güvenlikli birimler başlıklı**" 11. Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf (2001) 16] "32. Özellikle yüksek risk oluşturan tutuklular, ağır gözetim durumlarını telafi

edecek şekilde, gözetim birimlerinin sınırları içinde nispeten rahat bir programa tabi olmalıdır. Birimdeki diğer tutuklularla bir araya gelebilmeli ve kendilerine faaliyetler konusunda farklı seçenekler sunulmalıdır. Yüksek güvenlik birimlerinde iyi bir iç ortam yaratmak için özel çaba gösterilmelidir. Amaç, personel ve tutuklular arasında olumlu ilişkiler yaratmak olmalıdır. Bu hem birimde kalanların insanca muamele görmesine, hem de etkili kontrol ve emniyetin ve personel güvenliğinin sağlanmasına yarayacaktır. Yüksek güvenlik biriminde tatminkar bir faaliyet programının bulunması en az normal bölümdeki kadar, hatta daha önemlidir. Böyle bir birimin fanus gibi ortamında yaşamının bir tutuklunun psikolojisi üzerinde yaratacağı olumsuz etkiyi azaltmada bunun önemi büyüktür. Faaliyetler mümkün olduğu kadar çeşitli olmalıdır (eğitim, spor, mesleki değeri olan işler, vs.).

38. Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları)'nın 4 üncü maddesi şöyledir: “Cezaevi idareleri ve diğer yetkili makamlar, düzeltici, ahlaki, manevi, sosyal ve sağlık – spor temelli- nitelikler taşıyanlar da dahil olmak üzere eğitim, mesleki eğitim, iş ve uygun, mevcut olan başka destek türlerini sunmalıdır.”

39. Nelson Mandela Kuralları'nın 24 üncü maddesine göre “Mahpuslara sağlık hizmeti sağlanması devletin bir sorumluluğudur. Mahpuslar, toplumda mevcut olan sağlık hizmet standartlarına sahip olmalıdır ve yasal statüleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kalmaksızın ücretsiz olarak gerekli sağlık hizmetlerine erişebilmelidir.”

40. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları)'nın “**Tıbbi Bakım**” başlıklı 39 uncu maddesine göre; “Cezaevi yetkilileri tüm mahpusların sağlığını korumalıdır.”

41. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları)'nın “**İstek ve Şikâyetler**” başlıklı 70 inci maddesinin 1,2,3 ve 4 üncü paragrafı

"1. Mahpuslar, bireysel veya grup halinde cezaevi müdürüne veya diğer herhangi bir yetkili makama sözlü ya da yazılı olarak istek veya şikâyette bulunma fırsatına yeterince sahip olmalıdırlar.

2. Eğer taraflar arasında bir uzlaşmanın uygun olacağı düşünülüyor ise önce bu yol denenmelidir.

3. Eğer bir istek geri çevrilir veya bir şikâyet reddedilirse bunun sebepleri mahpusa bildirilmeli ve mahpusun bağımsız bir makama itiraz hakkı olmalıdır.

4. Mahpuslar, herhangi bir istek veya şikâyette bulunmaları sebebiyle cezalandırılmamalıdır.”

42.Nelson Mandela Kuralları'nın 56 ncı maddesine göre “Her mahpus cezaevi müdürüne veya temsilciliğini yapmaya yetkili cezaevi personeline her gün istek veya şikâyette bulunma fırsatına sahip olmalıdır.”

43. Nelson Mandela Kuralları'nın 58 inci maddesi şöyledir: “Mahpusların gerekli gözetim altında, düzenli aralıklarla aile ve arkadaşlarıyla iletişim kurmalarına izin verilir.”

44. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları)'nın "**Dış Dünya ile ilişki**" başlıklı 24 üncü maddesinin 4 üncü paragrafı "Ziyaretler için yapılan düzenlemeler, mahpuslara aile ilişkilerini mümkün olduğunca normal bir düzeyde sürdürmelerine ve geliştirmeleri-ne izin verecek bir tarzda olmalıdır"

45. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları)'nın "Eğitim" başlıklı 28.maddesinin 5 inci paragrafı "Her kurumda mahpusların yararlanması için eğlendirici ve eğitsel kaynak, kitap ve diğer kitle iletişim araçlarıyla yeterli bir biçimde donatılmış zengin bir kütüphane bulunmalıdır.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

A. Ziyaret Saatleri, Kitap Sınırlaması ve Ceza İnfaz Kurumu Yönetimi ile Görüşme Talebinin Muhatapsız Bırakıldığına İlişkin İddialar

a. Başvuranın İddiaları ve Ceza İnfaz Kurumunun Yanıtı

46. Başvuran dilekçesinde, mahpusların ailelerinden yüzlerce kilometre uzakta bulunduğunu buna karşın ziyaretlerin sabah saat 09:00'da ve 30 dakika ile sınırlı olarak yapıldığını dile getirmiştir. İnfaz Kurumunun yanıtında, başvuranın kuruma geldiği günden beri hiç görüşe çıkmadığı belirtilmiş, Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmeliğe uygun şekilde ziyaret görüşmelerinin azami ölçüde sağlandığı ifade edilmiştir. Ayrıca konuyla ilgili olarak UYAP sisteminden çıktısı alınan cezaevi ziyaret raporları ile başvuranla aynı koğuştaki kalan mahpus Metin Keleş'in 06/08/2018 tarihinde yapmış olduğu açık görüşe ilişkin CD ve CD inceleme raporu yazı ekinde sunulmuştur. Yapılan inceleme neticesinde UYAP sisteminden çıktısı alınan Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ziyaret raporlarına göre başvuranın kuruma giriş yaptığı 19/04/2018 tarihinden 09/11/2019 tarihine kadar ziyaret hiç görüş yapmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca sunulan CD inceleme tutanağında Metin Keleş ile diğer hükümlü ve tutukluların 06/08/2018 tarihinde saat 09:03'te açık görüş alanına giriş yaptıkları, saat 09.42'de ise koğuşlarına alındıkları görülmüştür.

47. Başvuran tarafından dile getirilen bir diğer iddia ise kendisiyle birlikte aynı terör örgütüne mensup mahpusların sorunlarını diyalog yoluyla çözmek istemelerine karşın, karşılarında ceza infaz kurumu yönetiminden bir muhatap bulamamaları ve görüşme talepli dilekçelerinin yanıtız bırakıldığı iddiasıdır. Konuyla ilgili olarak infaz kurumu idaresince bazı mahpusların ceza infaz kurumu müdürlüğüne hitaben görüşme talebi ile yazmış oldukları sekiz adet dilekçe ve görüşme tutanağı sunulmuştur. Bu dilekçe ve tutanaklardan biri de başvuranın koğuş arkadaşı Sinan Gül'e ait olan 24/09/2018 tarihli koğuş sorunlarının çözümü talebiyle yazılmış olan dilekçe ve 25/09/2018 tarihli görüşme tutanağıdır. Bu tutanağa göre başvuranın koğuş arkadaşı mahpus Sinan Gül tarafından, 24/09/2018 tarihinde dilekçe ile koğuş olarak yaşadıkları sorunların çözümü için cezaevi idaresi ile görüşme talebinde bulunmuş ve cezaevi idaresi 25.09.2018 tarihinde bu talebe icabet etmiştir.

48. Yine başvuran tarafından on adet kitap sınırlandırması olduğu dile getirilmiştir. İnfaz Kurumu yanıtında ise, böyle bir sınırlandırmanın olmadığı, asayiş ve güvenlik açısından dönüşümlü kitap kullanımının amaçlandığı ifade edilmiş ve konuyla ilgili olarak da 14/02/32018 tarih ve 2018/18 sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararı ekte sunulmuştur. İdare ve Gözlem Kurulu kararına göre, tutuklu/hükümlülerin aynı anda yanlarında bulundurabilecekleri en fazla dergi ve kitap sayısı, yüksek güvenli bölümdaki tekli odalarda barındırılan tutuklu/hükümlüler için on beş adet , üçlü odalarda barındırılan tutuklu/hükümlüler için on adet ve çoklu koşullarda kalan tutuklu/hükümlüler içinse on adettir.

b. Değerlendirme

49. Başvuran tarafından ziyaretlerin sabah saat 09:00'da ve otuz dakika ile sınırlı olarak yapılmasını başvuru konusu yapmışsa da bu durumun kendisinde nasıl bir mağduriyete yol açtığına dair somut bir bilgi bulunamamıştır. Kaldı ki cezaevi idaresinin sunmuş olduğu bilgi ve belgelerden anlaşılan odur ki, başvuranın cezaevine geldiği günden beri ne kendisini ziyarete gelen bir ziyaretçisi olmuş ne de görüşe çıkmıştır.

50. Aynı şekilde görüşme taleplerinin cezaevi idaresince cevapsız bırakıldığıyla ilgili iddiaya ilişkin olarak, başvuran tarafından bizzat yapılmış ve reddedilmiş bir görüşme talebine veya yaşanan herhangi bir mağduriyete dair somut bir bilgi ve belgeye rastlanmamıştır.

51. Yinebaşvurucu odasında bulundurabileceği kitap sayısının on ile sınırlandırılmasının kendisini hangi yönde olumsuz etkilediğini ve somut olarak maruz kaldığı mağduriyetin ne olduğunu belirtmemiştir.

52. Halbuki 20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Başvurular ve İnceleme Usulleri" başlıklı 17 inci maddesine göre işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını iddia eden kişiler tarafından bizzat Kurumumuza müracaat gerekmektedir.

53. Bu bakımdan her üç iddia yönünden bir değerlendirme yapmak gerekirse, mevcut başvurunun, başvuranın bizzat maruz kaldığı bir mağduriyeti içermemesi, dolayısıyla da, mağdur sıfatının bulunmaması nedeniyle ve Yönetmeliğin 67 nci maddesi gereğince kabul edilemez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

B. Başvuranın Revirden Yararlanamadığı İddiası

a. Başvuranın İddiaları ve Ceza İnfaz Kurumunun Yanıtı

54. Başvuran revirden yararlanamadığını iddia etmiştir. Muhatap kurumun sunmuş olduğu cevabi yazıda başvuranın belli aralıklarla sağlık kontrollerinin yapıp hastanelere sevk edildiği belirtilmiş ve konuyla ilgili olarak da sevk yazıları ile sağlık fişi ve muamelat raporları sunulmuştur. Buna göre başvuranın, 10/10/2018 tarihinde 2018/33407 numaralı yazı ile, 30/10/2018 tarihinde 2018/36019 numaralı yazı ile A. Devlet Hastanesi göz polikliniğine, 10/05/2018 tarihinde 2018/14304 numaralı yazı ile A. Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevk edildiği, 05/10/2018 tarihinde C. Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalı tarafından, 31/10/2018 tarihinde A. Devlet Hastanesi tarafından ve 11/05/2018 tarihinde A. Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi tarafından düzenlenen reçetelerden de muayenesinin

gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Yine muhatap kurumun sunmuş olduğu 08/11/2018 tarihli sağlık fişi ve muamelat raporuna göre başvuran 25/04/2018, 23/05/2018, 05/09/2018, 10/09/2018/26/09/2018, 08/10/2018, 24/10/2018 tarihlerinde kurum revirinde muayene edilmiştir.

b. Değerlendirme

55. Nelson Mandela Kuralları'na göre "Mahpuslara sağlık hizmeti sağlanması devletin bir sorumluluğudur. Mahpuslar, toplumda mevcut olan sağlık hizmet standartlarına sahip olmalıdır ve yasal statüleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kalmaksızın ücretsiz olarak gerekli sağlık hizmetlerine erişebilmelidir."

56. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre, mahpusların tedavisi zor bir hastalığının olması, özgürlüğünden mahrum bırakılanların iyilik halinin korunması kapsamında devletlere bir takım yükümlülükler getirebilmektedir (Arutyunyan v. Rusya, §71). Bu çerçevede kimi durumlarda mahpuslara gerekli tıbbi yardımın verilmemesi işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edilmesine neden olabilmektedir. Özgürlüğünden mahrum bırakılan hasta bir kimseye gerekli tıbbi yardımın verilmemesi acil bir duruma yol açmışsa veya kişinin 'yoğun ve uzun süreli acı çekmesine' sebep olmuşsa, insanlık dışı muamele yasağı ihlal edilmiş olabilir.

57. Somut olayda başvuran kurum revirinden yararlanamadığını dolayısıyla sağlık hakkına erişemediğini iddia etmektedir.

58. Ceza infaz kurumu tarafından sunulan yazılı görüşte ise başvuranın belli aralıklarla sağlık kontrollerinin yapıp hastanelere sevk edildiği belirtilerek, konuyla ilgili olarak sevk yazıları ile sağlık fişi ve muamelat raporları ekte sunulmuştur. Buna göre başvuranın 10/10/2018 tarihinde 2018/33407 numaralı yazı ile, 30/10/2018 tarihinde 2018/36019 numaralı yazı ile A Devlet Hastanesi göz polikliniğine, 10/05/2018 tarihinde 2018/14304 numaralı yazı ile A Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevk edildiği, 15/10/2018 tarihinde C Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalı tarafından, 31/10/2018 tarihinde A Devlet Hastanesi tarafından ve 11/05/2018 tarihinde A Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi tarafından düzenlenen reçetelerden de muayenesinin gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

59. Yine muhatap kurumun sunmuş olduğu 08/11/2018 tarihli sağlık fişi ve muamelat raporuna göre başvuranın 25/04/2018, 23/05/2018, 05/09/2018, 10/09/2018/26/09/2018, 08/10/2018 ve 24/10/2018 tarihlerinde kurum revirinde muayenesinin yapıldığı görülmüştür. Öte yandan başvuranın diğer mahkûmlardan farklı bir muameleye tabi tutulduğuna dair herhangi bir iddiası bulunmamaktadır. Sonuç olarak dosya üzerinden yapılan incelemede, başvuranın sağlık hakkına erişemediği iddialarını karşılayacak mahiyette somut herhangi bir delile rastlanmamıştır. Bu nedenle eldeki delillerle açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılan bu iddianın yukarıda zikredilen Yönetmeliğin 67 nci maddesi gereğince kabul edilemez olduğu değerlendirilmiştir.

C. İç ve Dış Kantinlerdeki Ürün Çeşidi ve Fiyatla İlgili İddialar

a. Başvuranın İddiaları ve Ceza İnfaz Kurumunun Yanıtı

60. Başvuran tarafından cezaevi dış kantinin meyve sebze ihtiyacını ihtiyaç ölçüsünde karşılamakta yetersiz kaldığı, buzdolabı satışı yapılmadığı için buzdolabı satın alınamadığı ve iç kantinde fahiş fiyatlarla kalitesiz ürünlerin satışa sunulduğu iddia edilmiştir. Kurum yazılı görüşünde kantin birimine 4734 sayılı Kamu İhaleleri Kanununa uygun olarak, bireysel tercihlerden ziyade yoğun talebe göre malzeme alımı yapıp satışa sunulduğu ifade edilmiş, iç kantin ürün ve fiyat listesi yazı ekinde sunulmuştur.

b. Değerlendirme

61. Kurumun sunmuş olduğu ürün ve fiyat listesi üzerinde yapılan inceleme neticesinde, buzdolabından temel besin maddeleri ve temizlik ve bakım ürünlerine kadar farklı ihtiyaç gruplarına ait ürünlerin satışa sunulduğu ,fiyatlarının da, tüm Türkiye'de şubeleri bulunan market zincirlerinin internet satış fiyatlarıyla kıyaslandığında makul düzeyde olduğu görülmüş olup iddiaların dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle eldeki delillerle açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılan bu iddiaların yukarıda zikredilen Yönetmeliğin 67 inci maddesi gereğince kabul edilemez olduğu değerlendirilmiştir.

D. Sosyal ve Sportif Faaliyetlerden Yararlanılmadığı İddiaları

a. Başvuranın İddiaları ve Ceza İnfaz Kurumunun Yanıtı

62. Başvuran, cezaevine gireli beş aya yakın süre geçmesine rağmen sosyal ve sportif faaliyetlerin başlatılmadığını iddia etmiştir. Ceza infaz kurumu tarafından konuyla ilgili olarak başvuran ve aynı suç örgütüne mensup olan hükümlü ve tutukluların kendi istekleriyle sportif faaliyetlere katılmadıkları ifade edilmiş ve bu hususla ilgili olarak başvuran ve koğu arkadaşlarının, diğer koğuşlarla sportif faaliyetlere çıkma taleplerinin kabul görmemesi nedeniyle katılımda bulunmadıklarına ilişkin tutulmuş sekiz adet tutanak sunulmuştur. Ayrıca bilgisayar, resim ve saç sakal kesim kurslarının açılması hususunda planlama yapıldığı beyan edilmiş ve yine buna göre A Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü ile söz konusu kursların açılabilmesi için usta öğretici veya öğretmen görevlendirilmesi talebini içerir 04/10/2018 tarih ve 2018/3236 sayılı yazışma ekte sunulmuştur.

b. Değerlendirme

63. Muhatap kurumun sunmuş olduğu cevabi yazı ve tutanaklar incelendiğinde, başvuranın dilekçesinde yansıttığı halin aksine kendi iradesiyle, sırfdiğer koğuşlarla sportif faaliyetlere çıkma talebinin kabul görmemesi nedeniyle faaliyetlere katılmadığı anlaşılmış ve bu konudaki şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu görülmüştür.

64. Öte yandan kurumun sunmuş olduğu bilgi ve belgelerden bilgisayar, resim ve saç sakal kesim kurslarının açılması hususunda planlama yapıldığı görülmüş ve yine bununla ilgili olarak A Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü ile söz konusu kursların açılabilmesi için yapılan, usta öğretici veya öğretmen görevlendirilmesi talebini içerir 04/10/2018 tarih ve 2018/3236 sayılı yazışma ekte sunulmuştur.

65. Sonuç olarak 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67 nci maddesi gereğince açıkça dayanaktan yoksun bulunan iddiaların kabul edilemez olduğu değerlendirilmiştir.

E. Yerleştirmenin Hukuka Uygun Olmadığı İddiası

a. Başvuranın İddiaları ve Ceza İnfaz Kurumunun Yanıtı

66. Başvuran farklı terör örgütüne mensup mahpuslarla aynı blokta ve ortak koridorlarda bulunan yan yana odalarda temasa açık halde tutulduğunu ve bu nedenle yaşamının risk altında olduğu iddia etmiştir. Muhatap kurum sunmuş olduğu cevabi yazıda oda ve koğuş yerleştirme işlemlerinin 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanunun Beşinci Bölümünde yer alan "Hükümlülerin Gözlem ve Sınıflandırılması" başlığı altındaki maddeler ile Gözlem ve Sınıflandırma Merkezi Yönetmeliği hükümlerine uygun şekilde, suç grupları ve türleri, risk durumları, yaş, cinsiyet, hüküm alıp almadığı, kurum güvenliği gibi kriterler dikkate alınarak İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla yapıldığını; terör örgütü mensubu hükümlü ve tutukluların kurum içerisinde konumlarına uygun bölümde barındırılması kapsamında, aynı örgüt mensubu tutuklu ve hükümlülerin aynı bloklarda bir arada barındırılması yerine odalar arası haberleşme ve eylem birlikteliğinin önüne geçilebilmesi amacıyla, yüksek güvenlikli kurumlarda mümkün olduğunca diğer terör örgütü mensubu hükümlü ve tutuklularla; bir bölümü yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında ise adli suçtan hükümlü ve tutuklular da dahil olmak üzere dengeli ve karışık şekilde, diğer tutuklu ve hükümlülerle yan yana odalarda barındırıldığını ve buna göre uygun olan koğuşlara yerleştirilme işlemi yapıldığı ifade etmiştir.

C. Değerlendirme

67. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "Hükümlülerin gruplandırılması" başlıklı 24 üncü maddesine göre "(1) Hükümlüler;

- a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler,
- b) Aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler,
- c) Tehlike hâli taşıyanlar,
- d) Terör suçluları,
- e) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular, gibi gruplara ayrılırlar.

(2) Hükümlüler ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılırlar".

68. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün "İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri" başlıklı 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemeye göre hükümlülerin infaz kurumlarına kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek, infaz

kurumunda kalmakta olan hükümlüleri gruplandırmak, hükümlülerin kalmakta oldukları odaları değiştirmek, infaz kurumlarında oluşturulan idare ve gözlem kurullarının görevleri arasında sayılmıştır.

69. 17/06/2005 tarih ve 25848 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri Yönetmeliğinin 22 inci maddesinde gruplandırmanın ne şekilde yapılacağı düzenlenmiştir. Buna göre "Hükümlüler, buldukları veya gönderildikleri kurumlarda;

- a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler,
 - b) Aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler,
 - c) Tehlike hâli taşıyanlar,
 - d) Terör suçluları,
 - e) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular.
- gibi gruplara ayrılırlar."

70. Yine aynı yönetmeliğin 27 inci maddesi ile örgütsel suçlar dolayısıyla ceza evinde bulunan mahpuslar için ayrıca bir gruplandırma şekli belirlenmiştir. Buna göre;

Yönetmeliğin 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde belirtilen suçlular ayrıca;

- a) Örgüt lideri olanlar,
- b) Aktif örgüt üyesi olanlar,
- c) Örgütten ayrılanlar,
- d) Tarafsız olanlar,

şeklinde gruplandırmaya tâbi tutulurlar.

71. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları)'nın "Yerleştirme ve Barındırma" başlıklı 18 inci maddesinin 5 inci paragrafına göre aynı koğuştaki paylaşacak olan mahpuslar arasında birbirleriyle uyum içinde olanların aynı yeri paylaşmaları gerektiği vurgulanmıştır. 18 inci maddenin 8 inci paragrafına göre ise mahpusların özel cezaevlerine veya bir cezaevinin özel bölümlerine yerleştirilmesine karar verilirken tutulma ihtiyaçları bakımından; tutuklu mahpusların hükümlülerden ayrı olmasına; erkek mahpusların kadın mahpuslardan ayrı olmasına; ve genç yetişkin mahpusların büyüklerden ayrı olmasına dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

72. Somut olayda, başvuru dilekçesi ve muhatap kurumun sunmuş olduğu beyanlar incelendiğinde, başvuranın kendisi ile aynı terör örgütüne (PKK) mensup mahpuslarla aynı koğuştaki bir arada tutulduğu açıktır. Bu durumun yukarıda anılan ulusal ve uluslararası mevzuat hükümlerine uygun olduğu hususunda herhangi bir tereddüt olmadığı gibi, başvuranın da bu

konuda herhangi bir itirazı bulunmamaktadır. Başvuranın itirazı farklı terör örgütlerine mensup mahpuslarla aynı blok ve ortak koridorlarda bulunan yan yana odalarda tutulma noktasında yoğunlaşmaktadır. Başvuran bu durumun yaşamsal risk oluşturduğunu iddia etmiş ancak somut bir zarar ve mağduriyetten söz etmemiştir. Bu nedenle mevcut başvurunun, başvuranın bizzat maruz kaldığı bir mağduriyeti içermemesi, dolayısıyla da, mağdur sıfatının bulunmaması nedeniyle ve Yönetmeliğin 67 inci maddesi gereğince kabul edilmez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

VII. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Mezkur başvurunun, somut bir zararın ve mağduriyetin oluşmadığı ve açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,

3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

27.08.2019 tarihinde, H... M... ve S... B...’ın karşıoyuyla, OYÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

KARŞI OY

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevlerinden biri de özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvuruları incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmektir. (Madde 9 i)

Söz konusu bu görev İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde yerine getirir.

Bu kapsamda yapılan başvurularda Kanunun 17. Maddesi hükümlerinin uygulanacağı emredici hüküm olarak ortaya konmuştur.

1-Hangi başvurular UÖM kapsamında kalmaktadır?

2-Ceza ve tutukevlerinden veya özgürlüğünden mahrum kalınan yerlerden yapılan her başvuru UÖM kapsamında mıdır?

Sorularına kurumun görev alanını tayini konusunda açıklık getirilmelidir.

Somut başvuru Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında bir başvuru değildir.

Başvuran somut ve belirli bir olaydan bahsetmemektedir. Sadece Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında Önleme ziyareti yapılması gerektirebilecek bir dilekçe vermiştir.

Söz konusu dilekçe üzerine bu tür bir ziyaret gerçekleştirilebilir.

Ancak dilekçede yazılı onlarca konu için başvuruya ilişkin usul ve esaslar hiçe sayılarak ihlal incelemesi yapılması uygun değildir. Kaldı ki konulardan hiçbiri teknik manada işkence ve kötü muamele sayılabilecek somut ve belirgin bir özelliği de bulunmamaktadır.

Söz konusu başvurular için yapılması gereken 17. vd maddelerinin gerçekleri yerine getirmeli özellikle de kanunun emredici olarak koyduğu süreye uyulmalıdır.

Somut hangi olayın işkence ve kötü muamele olarak sayılacağı, kimin yaptığı ve Kurumuna yapılmış müracaatın olup olmadığı yöntemince araştırılmalıdır.

Bunların hiç biri yapılmadığı gibi başvuru tarihinden itibaren bir yıldan fazla bir sürelerle de dikkat edilmemiştir.

Sonuç itibari ile;

İşleme konmayacak bir başvuru için ihlal incelemesi yapılmıştır. Bu sebeple başvurunun işleminden kaldırılması gerekir.

Bu gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

S... B...
Kurul Üyesi

Av. H... M...
Kurul Üyesi